

DEBATT

Föremål för forskning – och debatt

Om den analoga tillgängligheten till museernas föremålssamlingar

”Långt ner på en hylla i Nordiska museets samlingar fann jag en liten, nästan kubisk ask med sparsmakad dekor och ett konstlås på framsidan. Jag hade funnit Torpare Petterssons ljuslåda och var betagen.” Så börjar Jenny Ahlin sin beskrivning av ”Torpare Petterssons ljuslåda” i ett projektarbete vid Sätergläntan, Hemslöjdsrörelsens kursgård,

2008. Efter en djupdykning i denna och andra förvaringslådors historia gör hon en rekonstruktion av lådan och låter den bli utgångspunkt för ytterligare en låda av egen design som pennskrin och ett tredje skrin som hölje för en radio. Sedan reflekterar hon övergripande kring askars och andra föremåls betydelse och funktion nu och då.

Skapandet av Möbeldesignmuseum, Stockholm, med generöst exponerade möbler i magasin byggda för besök och med målet att inspirera, utbilda och sammanföra i syfte att med historien som utgångspunkt bidra till en framtida hållbar möbelkultur var under åren 2018–2022 en av de viktigaste händelserna på den svenska museivärldens karta. Foto: Leo Bülow.

Precis så ska offentliga museisamlingar användas och ge upphov till nya kunskaper, nyskapande design och nya reflektioner. Precis så görs museisamlingarna nyttiga. Det kan nog de flesta hålla med om. Men det är en möjlighet och ett arbetssätt, en sida av tillgänglighetssträvan som behöver aktiveras, uppmuntras och säkerställas. I en tid då alltmer av debatten kring museernas samlingar handlar om digitalisering och förvaltning, då Riksantikvarieämbetets utredningsuppdrag *En långsiktig samlingsförvaltning för museisektorn* formuleras med fokus på ”en mer långsiktigt hållbar digital förvaltning” och då man vid ett av de centrala museerna utlyser en tjänst för att ”stimulera datadriven forskning på samlingar från olika institutioner” känns det särskilt angeläget att uppmärksamma värdet av den analoga tillgängligheten.

Utifrån ett perspektiv som sätter nyttan med museiföremålen främst mötte Möbeldesignmuseum många utbildningsinstitutioners behov av studieobjekt ur historiens skafferi för både utbildning, forskning och produktutveckling. Måns Abrahamsson, på bilden, tog 2023 sin examen i Wood oriented furniture design vid HDK-Valand, Steneby. Foto: Leo Bülow.

Forskning och kunskapsbygge

Som Jenny och så oändligt många andra har insett erbjuder museernas samlingar ett fantastiskt käll- och inspirationsmaterial för forskning – kunskapsbygge, utställning – förmedling och formgivning–produktutveckling. Det mesta som jag själv åstadkommit under fyrtiofem yrkesverksamma år, varav de första trettio inom museivärlden, de senaste femton åren inom universitetsvärlden, har utgått från mina analoga möten med museernas föremål. Ett exempel från början av 1990-talet är mitt forskningsprojekt om friargåvor i bondesamhället, det vill säga vackert slöjdade textilredskap av ett slag som museer sedan 1900-talets början fann särskilt angelägna att samla in som exempel på både materiell och immateriell kultur (*Friargåvor – från kännning till trolovning*, Nordiska museets förlag 1995). Inom den kategorin är det särskilt viktigt att studera *många* föremål – inte enstaka föremål och inte *bilder* av dem. Det gäller att fånga in både kvantitet och kvalitet. Slitage, spår av användning och spår av tillverkningen är sådant som framgår först vid det verkliga mötet med de faktiska föremålen och sådana observationer är helt avgörande för hur just den kategorin av föremål har värderats och brukats. I en av mina senare böcker, *Hantverkarens val* (Nordiska museets förlag 2019), lyfter jag likaledes de oartikulerade förhållningssätt till material, hantverkstekniker och attityder som endast framkommer genom direktkontakt med föremål – *många* föremål.

Föremålsforskning av det slaget har sedan länge beskrivits som ”material culture” – en kunskapsprocess som börjar med beskrivning, fortsätter med analys och slutar med en tolkning. För en sådan kunskapsprocess är den analoga tillgången till originalföremålen, inte *bilder* av dem, helt avgörande. Utan tillgång till originalföremålen – ingen ”material culture”.

Min egen doktorsavhandling i konstvetenskap 2001, *Folkliga möbler – tradition och egenart* (Nordiska museets förlag 2001) om möbler tillverkade på landsbygden, hade

varit omöjlig att genomföra utan tillgång till föremålsmagasinen vid drygt trettio olika museer. Mitt fokus på möbler med drag av renässans och barock motiverades av mitt och konstvetenskapens intresse för stilbegreppet och för hur stildrag förvaltas och omvandlas när de omhändertas utanför den kategori för vilken stilarna och stilbegreppen skapats. Möbler ur allmogemiljö har i museisamlingar inte sorterats utifrån stilhistoriska kriterier, vilket innebär att en digital sökning efter möbler ur allmogemiljö med renässans- och barockdrag hade varit poänglös. Även om det nu hade funnits foton av samtliga föremål hade detta ändå inte räckt för att fånga in mitt material, eftersom mina kriterier för att identifiera och klassa möblerna som ”tillverkade i landsbygdsmiljö” förutsatte observationer av insidor och baksidor, detaljstudier av verktygsspår, kvalitén i handlaget, lösningen av konstruktioner med mera. Då, och genom hela min forskande gärning, har min princip varit att aldrig skriva om ett objekt som jag inte själv hållit i min hand.

Den typ av forskning som dessa projekt är exempel på går helt enkelt inte att bedriva utan en generös analog tillgång till samlingarna. Det går inte att hänvisa en forskare i båtbyggeri till *bilder* av spantens anslutning till bordläggningen eller be en verktygsforskare studera *bilder* av slitaget hos en yxas egg eller hänvisa en textilforskare med fokus på sömnadssätt i gamla dräktplagg till *bilder* av sömnadssättet – om sådana bilder ens finns. Och om möjligheten att beställa fram enstaka objekt för studier kan erbjudas, är detta sällan tillräckligt för en forskare som arbetar med både kvantitet och kvalitet.

Bilder av föremål behövs, liksom digitala sökvägar som gör museisamlingarna användbara även för människor på stort avstånd. Att hembygdsforskare och släktforskare, som vill få en uppfattning om de föremål som en gång skänkts av deras förfäder, kan använda sig av digitala sökvägar är förstås en fantastisk möjlighet. Likaså är det för konnässörskapet

utveckling en tillgång att ha digitala bilder av föremål och bilder av detaljer som kan zoomas in för att blottlägga enskildheter i exempelvis en allmogemålarens handlag eller en bildhuggares spår av verktygen i träytan. Men bilder och digitalisering i all ära – det räcker inte. Konnässörskap utvecklas endast när bilder av föremål används i kombination med studier av föremålen själva. Det är en typ av djupkunskap som från början, under tidigt 1900-tal, utvecklades inom antikmarknaden i symbios med universitet och museer. Det var nödvändigt att kunna skilja en falsk Rembrandt från en äkta. Förfalskningar av antika möbler drev på utvecklingen av föremålsexperternas konnässörskap.

Det demokratiska uppdraget

I samtalen om museimagasinens tillgänglighet och riktlinjer för framtagning av föremål för analoga studier har förekommit förslag om att enbart forskare och forskarstuderande på en viss nivå ska erbjudas den servicen. Det är en djupt odemokratisk tanke och dessutom ganska dum. I själva verket – det är min erfarenhet – har de nördiga samlarna och de ideellt arbetande hembygdsföreningarna, de material- och teknikförståndiga hantverkarna och slöjdarna, elever och studenter med eller utan akademiska meriter, mängder av berikande kunskaperna att bjuda på. Ofta är det kunskaper av ett annat slag än den som museianställda generalister besitter.

Hembygds- och släktforskare, liksom samlare, kan genom sitt ideella arbete och sina nätverk ge mängder av input av stort värde för museernas egen kunskapsuppbyggnad. Otaliga gånger har jag som tidigare museianställd gjort den erfarenheten. Dessutom är de ofta representanter för den socken eller ättlingar till den familj som en gång skänkt föremålen och borde därför enligt någon sorts etisk logik vara särskilt berättigade att få se föremålen ”in real life” – oavsett om de har, eller inte har, någon kunskap att tillföra.

Utställning och förmedling

Museernas styrka är deras samlingar – framför allt deras föremål. Om detta finns ett stort medvetande. Det framgår inte minst av Nordiska museets nya basutställning *Nordbor* där ett stort antal museiföremål lyfts fram, visuellt förstärkt av en uttrycksfullt och konstnärligt genomarbetad fond av olika material, ytstrukturer och färger. Det är långt ifrån enda exemplet på hur museerna sedan en tid tillbaka utvecklat det föremålstäta och föremålsrika konceptet. Flera museer har på olika sätt närmat sig det öppna magasinets idé – med Etnografiska museet och Sörmlands museum som föredömliga och av publiken uppskattade exempel.

För tjugo år sedan inbjöd Hälsinglands museum i Hudiksvall en grupp nyanlända svenskar med rötter utanför Europa att besöka museets magasinerade samlingar för att där hitta anknytningar till sin egen historia. Resultatet blev utställningen "Hjärtesaker" med gripande

Sörmlands museums öppna magasin, anpassat för besök och studier, är placerat i samma hus som museets övriga verksamhet – något som underlättar forskarservice, visningar och daglig tillsyn. Foto: Johan Knutsson.

berättelser om minnen men också med insikten hur mycket i det materiella som förenar människor från helt olika delar av världen. Projektet hade inte gått att genomföra framför en dataskärm. Det är i magasinerna i mötet med det autentiska, i det som berör på djupet, som man kan finna det som man annars lätt missar vid genomgången av de digitala söksystemen.

För egen del har jag många erfarenheter av hur det var där, i magasinerna, som jag fann föremålen som både länkar och ingångar i en berättelse – kanske en ny vändning i en utställningssynops. En rest av ett allmogemåleri under en 1870-talstapet på insidan av en skåpdörr kan vara den tydligaste ingången i ett resonemang om mötet mellan nya och gamla estetiska ideal, mellan gamla och nya världar och mellan olika kulturer.

Det är där, i mötet med de fysiska objekten, som det händer något – inte bara hos forskaren utan också hos utställningsproducenten och utställningsformgivaren. Den överrampande åsynen av magasinrummets enorma mängder av allmogekvinnans textila redskap, som mangelbräden, skäkteträn och räfsor kan ge en utställningsscenograf idén till ett konceptuellt arrangemang där föremålen i dramatisk massverkan får symbolisera kvinnans plats och uppgifter i det gamla bondesamhället. Det var vad som mötte besökaren i utställningen "Jag herulen" på Värmlands museum i början av 2000-talet. I denna föremålstäta utställning, med många utställningsmässigt nya grepp, förmedlades en *känsla* samtidigt som möjligheten att visa många föremål togs tillvara. Idén till en konstnärlig installation av granna folkdräcksdelar eller praktfulla serveringskärl föds när utställningsformgivaren bokstavligen talat får ha delarna i sin hand och provlägga dem rent fysiskt i sitt tänkta sammanhang. Det händer inte framför dataskärmen.

Design, hantverk och produktutveckling

För att förstå en möbels konstruktion måste man få tid att studera den på plats genom uppmätning, avritning och helst även bygge av

replik och modell. Det kan inte göras genom bilder av föremålet eller genom att betrakta det genom monterglas. Detta är den bärande idén bakom en av de kurser jag tillsammans med kollegor utvecklat under min tid som lärare vid Malmstens (Knutsson, Johan & Johannsson, Leo, *I dialog med historien – möbelhistoriska arketyper*, Linköpings universitet 2023). Detta var också den bärande idén bakom inredningsarkitekterna och möbelformgivarna Kersti Sandin Bülow och Lars Bülow's möbeldesignmuseum, grundat 2018, som dessvärre av ekonomiska skäl häromåret tvingades stänga i dess fysiska form. Det lever vidare som en digital plattform med bibehållen ambition att utbilda och inspirera. Men den analoga tillgängligheten gick förlorad (Sandin, Kersti, Bülow, Lars & Wickman, Kerstin: *Möbeldesignmuseum 2018–2022. Från fysisk mötesplats till digital*, Stockholm 2022).

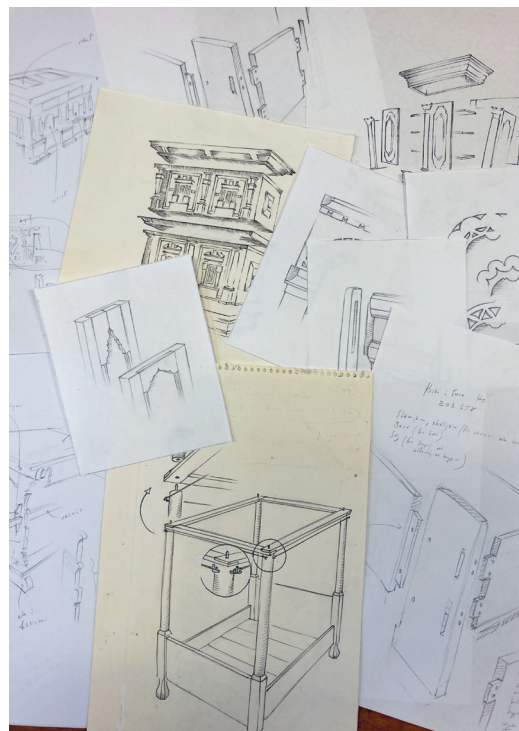
För att kunna göra jämförelser och för att kunna finna det mest relevanta i en produktutveckling eller produktuppdatering krävs en systematisk kartläggning av samma detalj hos ett stort antal olika versioner inom en och samma föremålskategori. Inom möbelindustrin kan det handla om att hitta konkreta hållbara sammanfogningar utan lim – så som hos flertalet stolar av allmogetillverkning som i hundratals exemplar finns för studier på hylor och lastpallar i museernas magasin.

Under min tid vid Nordiska museet upplevde jag gång på gång värdet av att konkret och handgripligen kunna vägleda formgivare, slöjdare och hantverkare genom de analoga samlingarna. En skinnslöjdares mest intressanta fynd kunde vara en mjölsäcks lagningar eller det mönster som uppstår när olika spillbitar av skinn sys ihop för baksidan av en kudde. Sådana detaljer är inte sökbara – och framför allt inte möjliga att uppleva visuellt – på annat sätt än genom kontakt med själva föremålen.

Det går inte att bemöta en designer som arbetar undersökande med rådet att sätta sig

framför datorn och välja ut ett antal föremål för närmare studier. En designer som arbetar forskningsdrivet finner sin källa till utveckling i det oväntade, som *baksidor* av en väv – inte *framsidan* – eller uttrycket hos en form som på ett oväntat sätt går stick i stäv mot hur det *borde* se ut enligt materialets, teknikens eller funktionens villkor.

I min tidigare roll som intendent med ansvar för slöjd, allmoge och folkkonst vid Nordiska museet hörde stunderna i magasinerna med slöjdare och formgivare till mina mest inspirerande och kunskapsberikande – för mig, för besökaren och för museet. En win-win-situation. I min roll som lärare vid Malmstens har jag många gånger reflekterat

45 års tecknande genom möbelhistorien – för att se, minnas och förstå. I stort sett alla mina insikter och kunskaper om äldre tiders formgivning och hantverk har genererats genom tecknandet inför de verkliga föremålen. Det långsamma betraktandet ger tid att registrera, känna in och processa intrycken för en djupare förståelse och för reflektion. Foto: Johan Knutsson.

över värdet i detta undersökande arbetssätt. Jag har också mötts av ett öppet och generöst mottagande av museianställda som inte varit sena med att intyga hur nya kunskaper och insikter kommer när studenter, forskare, lärare och museianställda tillsammans upptäcker spår av verktyg, ingrepp och sekundära förändringar hos de gamla föremålen.

Jag har som både forskare och lärare insett betydelsen av att få tillbringa egen tid i sällskap med föremålen – teckna av dem, sätta mig in i deras konstruktion och estetik, pausa och få tid att reflektera över deras betydelse i sin samtid – och i vår egen.

Ett problem – och förslag till en lösning

Kulturarv ska vårdas och bevaras, förvaltas. Det ska förvaras och försvaras. Men det ska också brukas och utvecklas. ”Blind ancestor worship is a crime”, som en av Arts & Crafts-rörelsens företrädare lite tillspetsat uttryckte det i början av förra seklet. Det är i kontakten med de materiella tingen som kunskap, inspiration och perspektiv uppstår. Om vi inte aktiverar och upprätthåller tillgängligheten till samlingarna, digitalt men framför allt analogt, väcks förr eller senare den berättigade frågan om vad vi ska ha alla föremål till. Räcker det inte med ett sparsmakat urval originalföremål vid sidan av dokumentation och fotografering av de föremål som gallras ut?

Svaret är nej. Museiföremål kan inte, som arkivalier i pappersform, bevaras genom bilder och verbala beskrivningar. Det är en omöjlig uppgift att idag säkerställa all den dokumentation som ett föremål kan bära på – dels för att varje tid betraktar föremål utifrån en ny tids sammanhang, kunskaper och frågor, dels för att nya metoder, ofta naturvetenskapliga, öppnar nya vägar till ny information om gamla föremål på samma sätt som DNA-forskningen ger ny fart åt såväl gamla preskriberade brottsutredningar, ”cold cases”, som åt gamla arkeologiska fynd. I en av mina utredningar från 1990-talet, ”Laborativ föremålsforskning”, gjorde jag

åtskilliga iakttagelser och reflektioner som jag tog med mig i min fortsatta syn på föremålens potential som kunskapskällor.

Den analoga tillgänglighetens problematik kan verka svårhanterad – men lösningen finns som jag ser det inom räckhåll – och kan beskrivas i fem punkter:

- 1) Var generellt frikostig när forskarna knackar på dörren till föremålsmagasinen. Att forskaren kommer till den plats, det rum, där föremålen finns istället för tvärtom måste rimligen ur flera synvinklar vara att föredra – både arbetsekonomiskt och bevarandemässigt men framför allt ur användarperspektivet och med tanke på själva syftet med besöket. Det bästa sättet att tillgodose en forskares, hantverkares eller formgivares behov är oftast att erbjuda hen en snabb överblick på ett stort antal föremål på plats i magasinerna. Och vem som ges tillfälle till besök i magasin bör inte avgöras av museiledningen – så som ibland har förekommit – inte heller av magasinsansvarig eller säkerhetsansvarig – utan av den handläggande intendent, antikvarie eller konservator som fått förfrågan på sitt bord. Det är upp till hen att avgöra om besöket är motiverat och relevant eller om frågeställaren kan få bättre hjälp på annat sätt och på annat håll. Formerna för magasinsbesöket – och om det kan ske i grupp eller enskilt – måste självklart sedan förberedas med hänsyn till konservatorers, magasinsansvarigas och säkerhetsansvarigas synpunkter.
- 2) Underlättandet av magasinsbesök för studier bör vara en av utgångspunkterna vid nybyggnation och inredning av museimagasin. De måste vara inrättade på ett sätt som främjar forskares botaniseringen vid hyllorna. Det framhöll jag för tjugo år sedan vid en konferens och i en antologi med den vitsiga titeln ”Föremål för forskning”, och vars syfte var att ”bygga tätare relationer mellan universiteten och

museerna" (*Föremål för forskning. Trettio forskare om det kulturhistoriska museimaterialets möjligheter*. Nordiska museets förlag 2005). Och var mån om den magasinplacerade och magasinsansvariga personalen för bemanning, tillsyn och besöks-service. På köpet ökar man då chansen att snabbt upptäcka begynnande mögel- och skadedjursangrepp. Regelbundet återkommande besök i magasinerna av såväl forskare som utställningsbyggare och konservatorer främjar upptäckten av slumrande vårdbehov.

- 3) Avsätt tid och resurser för den egna personalens föremålsforskning, både antikvariskt och konservatorsinriktat. Och det jag avser är inte genomgångar av samlingarna för magasinflytt, översyn av vårdbehov eller inventering eller digital samordning mellan olika arkiv och museer – sådant kan vara nödvändigt av andra skäl – utan den typ av forskning som drivs enligt ett "material culture"-koncept och i symbios mellan föremålsantikvariskt kunskapsbygge och problematiserande analys. Den museipersonal som själv har erfarenhet av forskning på det egna materialet har bäst förutsättningar att hjälpa andra. Detta bidrar också till att göra den digitala kartläggningen av samlingarna brukarvänlig med föremålsuppgifter som verkligen är relevanta och användbara – något som inte alltid är fallet idag.
- 4) Värna och utveckla samverkan mellan museers föremålsförvaltande personal, den visande och den forskande. De olika verksamheterna måste gå hand i hand integrerat, inte separerat, precis som forskning och utbildning vid universiteten bör gå hand i hand. Det är när konservatorns förståelse för material och teknik och intendensens föremålskunskaper, överblick och kontaktnät läggs samman med kunskaper och förmågor hos museets forskaranställda som forskningsmiljön vid ett museum

verkligen berikas på ett för museivärlden unikt sätt. Forskningen vid ett museum får inte – varken utifrån eller inifrån – upplevas som en egen separat verksamhet vid sidan av annan verksamhet. Och självklart bör den ha ett starkt fokus på frågor som bäst kan belysas utifrån de egna samlingarna och i samverkan med omvärlden.

- 5) Säkerställ och prioritera upp museernas kärnverksamhet, arbetet med samlingarna. Tveka inte om kraften i de egna samlingarna. I debatten om museernas föremålsansvar och föremålshantering finns det å ena sidan en tendens att sätta förvaltandet, bevarandet och förvarandet före det analoga tillgängliggörandet. Samtidigt ställs å andra sidan allt högre krav på tillgänglighet genom digitala medier för att på så sätt göra samlingarna tillgängliga för fler. Det är bra – men låt inte dessa insatser stå i vägen för den analoga tillgängligheten till föremålen – särskilt inte i en tid som mer än någonsin längtar efter det autentiska och det som berör. När samlingarna och kunskaperna om dem är säkrade, beforskade och levandegjorda, kommer det att finnas enorma möjligheter för programverksamhet och utställningar med ett engagerande och angeläget samtids- och samhällsrelevant innehåll.

Jag kan känna oro för att allt fler nöjer sig med de olika digitala sökvägar som numera finns – att allt fler upphör att efterfråga originalföremålen. Samlingar som inte längre efterfrågas analogt upphör att vara relevanta och följderna kan bli att kostnaderna för deras förvaltning blir svåra att motivera. Där vill vi inte hamna. Forskningen på materialet med utgångspunkt i det autentiska och analoga måste få chans att utvecklas. De utställningskoncept och den utställningsscenografi som uppkommer genom mötet med de autentiska föremålen måste även framledes få inspirera scenografer till förnyelse av den föremålstäta museiutställningens visuella bildspråk. Den

nyskapande design som utvecklas vid anblicken av museimagasinens guldgruva av färg, form och kreativa problemlösningar måste få fortsätta att blomstra. Det är mycket som

står på spel. Och det hänger på i vilken mån vi lyckas slå vakt om den analoga tillgängligheten till museernas föremålssamlingar.

*Johan Knutsson, professor
Malmstens Linköpings universitet*

Replik

Att fysisk tillgång till arkiv, bibliotek och museisamlingar är nödvändig för en stor del av den kulturhistoriska forskningen blev tydligare än någonsin under Covid-pandemin. Det blev samtidigt tydligt hur stor betydelse digital tillgång har när den fysiska tillgängligheten av olika skäl förhindras. Jag påbörjade min forskarutbildning i konstvetenskap på Stockholms universitet i januari 2021 och stod till en början en aning handfallen. Vad skulle jag ta mig till när så mycket av det material jag hoppats studera var stundom otillgängligt, stundom svårtillgängligt? Jag var i det läget enormt tacksam för alla digitiseringsprojekt världen över som har möjliggjort fri tillgång till åtminstone vissa arkivhandlingar, rara 1600-talsböcker och museikataloger. Mitt forskningsprojekt om militära fanor från 1600-talet fick stuvats om lite, men det kunde ändå påbörjas. Digitaliserade samlingar är en fantastisk resurs för forskningen men, som Johan Knutsson så korrekt framhåller, kan de inte i alla avseenden ersätta tillgången till de fysiska föremålen.

För mig var det en självklarhet att jag skulle fysiskt undersöka de fanor jag ämnade skriva min avhandling om, även om mitt fokus inte ligger på tillverkningstekniska aspekter. Med närmare tjugo års erfarenhet av att arbeta med museisamlingar följer även jag Knutssons princip att aldrig skriva om ett föremål jag inte själv hållit i min hand. Men det skulle visa sig att det denna gång inte var helt utan problem. Covid-pandemin gjorde sitt för att försvåra tillgången till Armémuseums

föremålsmagasin, men dessutom var man i färd att packa ihop och flytta sina magasinerade samlingar till andra lokaler. Hade jag varit en vanlig doktorand är det inte troligt att jag fått tillgång till föremålen under just denna tid. Men eftersom jag är intendent för fansamlingen på Armémuseum hade jag möjligheter som inte andra har. Tack vare museiledningens och kollegernas stöd och hjälp kunde jag välja ut en grupp föremål som transporterades till museets konserveringsateljé, där jag sedan hade fri tillgång till dem.

Precis som Knutsson beskriver är det i mötet med föremålen som jag har kunnat pröva mina forskningsfrågor mot verkligheten. Jag har tillsammans med museets textilkonservator och andra kolleger stått runt bordet där en skör sidenfana legat utrullad för beskådan. Jag har ägnat timmar åt att granska och fotografera, vända och vrida, mäta och beskriva. På så sätt har jag kunnat se, känna och förstå saker om föremålen på ett sätt som inte går att jämföra med att läsa en katalogbeskrivning och titta på fotografier, hur detaljerade de än är. Den egna sensoriska erfarenheten skapar en annan typ av kunskap. Med vår samtida förståelse av museikataloger som ett urval av information skapat av en privilegierad grupp människor utifrån perspektiv specifika i tid och rum, är det än viktigare att varje forskare får möjlighet att göra nya tolkningar i sitt egna möte med föremålen.

Jag är med andra ord helt överens med Johan Knutssons grundpremiss att museisamlingar bör vara lättillgängliga både för akademisk